

Niet goed leesbaar? [Bekijk deze e-mail in je browser](#)

Burgerparticipatie & Democratie

Nieuwsbrief — Februari 2024

Welkom!

U heeft zich ingeschreven in de nieuwsbrief van het multidisciplinair onderzoeksproject 'Burgerparticipatie & Democratie', uitgevoerd aan de Universiteit Gent. Wij willen u alvast bedanken voor uw interesse in het project. Via deze weg houden wij u op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen, evenementen en onderzoeksresultaten.

[Meer informatie op onze website](#)

Wie mag meespreken in beleidsbeslissingen volgens dienstverlenende organisaties?

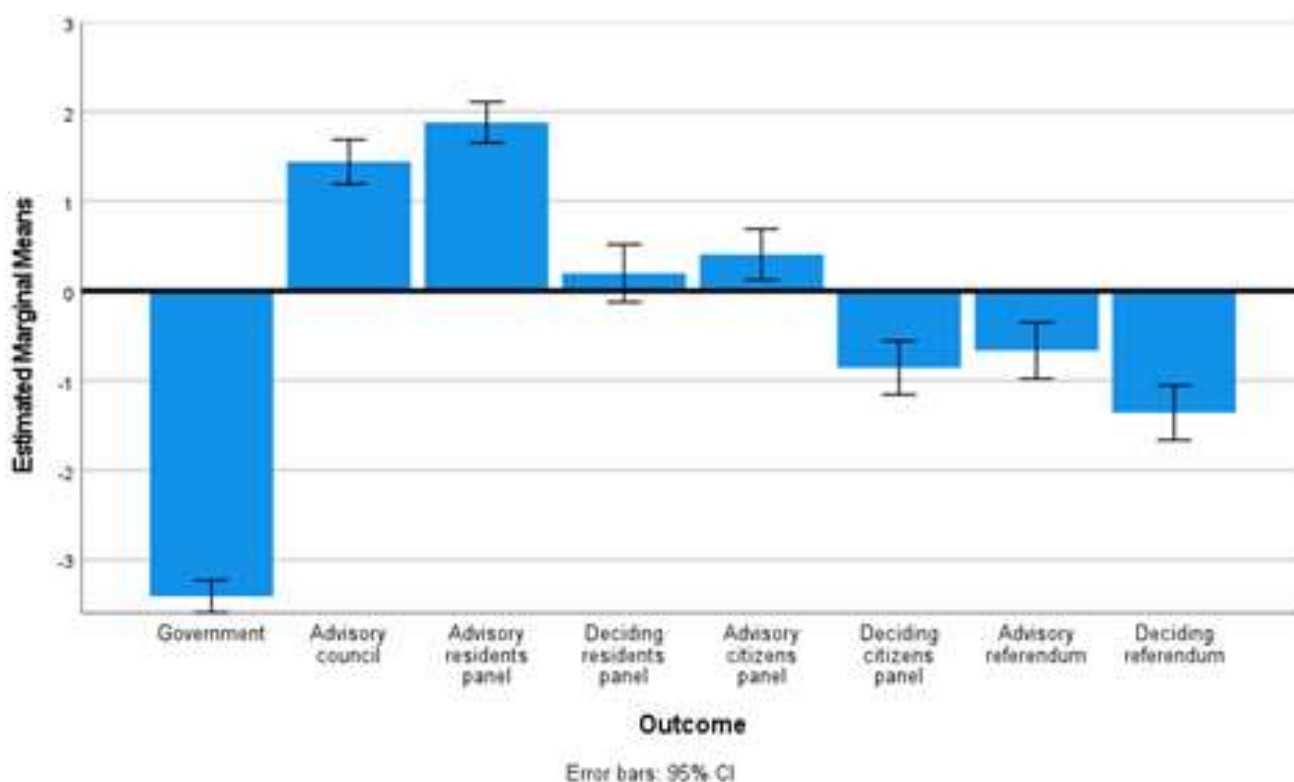
De Vlaamse overheid maakt het beleid waar publieke dienstverleners aan moeten voldoen en financiert de organisaties die deze dienstverlening implementeren. In het vormgeven van beleid hebben dienstverleners via hun koepels inspraak in onder andere adviesraden, maar er zijn ook nog andere mogelijkheden waarmee beleid geïnformeerd en vormgegeven kan worden. In deze studie bestudeerden we de houding van dienstverlenende organisaties tegenover verschillende mogelijkheden. Zijn zij voorstander dat de overheid de taak in handen neemt en de beslissing op zich neemt? Gaat hun voorkeur uit naar de status quo waarbij dienstverleners de overheid adviseren? Of is er openheid voor meer participatie in deze besluitvorming, en door wie dan? Enerzijds kunnen cliënten gevraagd worden om inspraak te geven, cliëntenparticipatie gebeurt reeds in verschillende organisaties. Anderzijds, in lijn met de hedendaagse trend naar burgerparticipatie, kan ook de burger gevraagd worden voor inspraak. Bijkomend bevroegen we hoe ver deze participatie mag gaan en legden we hen mogelijkheden voor waar cliënten of burgers ofwel enkel advies mogen geven of ook beslissingsmacht krijgen over het dienstverleningsbeleid. Dit door ofwel te overleggen of via stemmen. Dit onderzoek kadert in het bredere vraagstuk rond participatie in politieke besluitvorming. Het is een belangrijke kwestie, omdat als dienstverleners wel of niet akkoord zouden gaan met de manier waarop beleid wordt vormgegeven, dit de beleidsimplementatie kan bevorderen of beletten.

WZC's een fictief scenario voor. Het scenario hield in dat er opnieuw over de invulling van de minimale kwaliteitsnormen van WZC's beslist zou worden. Deze kwaliteitsnormen bepalen hoe er met medicatie moet worden omgegaan, hoeveel personeel er minimaal aanwezig moet zijn, wat de dagprijs mag zijn etc. Elk WZC in Vlaanderen wordt onderworpen aan deze kwaliteitsnormen. Na dit scenario legden we acht besluitvormingsmodellen voor waarbij verschillende groepen betrokken worden om over de invulling van de kwaliteitsnormen te beslissen. WZC's werden gevraagd om elk van de acht modellen te scoren naargelang hoe correct ze dit model vinden om over het scenario te beslissen. We maken een onderscheid tussen 4 types: klassieke representatieve democratie, participatie door sectororganisaties (status quo), participatie door cliënten, en participatie door burgers. Deze vier types kregen concreet vorm in de volgende besluitvormingsmodellen:

Klassieke representatieve democratie	1. De Vlaamse Overheid beslist zonder advies van enige belanghebbenden .
Participatie door sectororganisaties	2. De Vlaamse Overheid beslist na advies van de Vlaamse Raad Welzijn Volksgezondheid en Gezin
Participatie door cliënten	3. Een adviserend panel van bewoners van woonzorgcentra geeft advies aan de Vlaamse Overheid
	4. Een beslissend panel van bewoners van woonzorgcentra maakt een bindend besluit op voor de Vlaamse Overheid
Participatie door burgers	5. Een adviserend burgerpanel geeft advies aan de Vlaamse Overheid
	6. Een beslissend burgerpanel maakt een bindend besluit op voor de Vlaamse Overheid
	7. Een niet-bindend referendum geeft advies aan de Vlaamse Overheid
	8. Een bindend referendum waarvan de uitslag bindend is voor de Vlaamse Overheid

We testten eerst welke van de acht opties de voorkeur genoot (zie Figuur 1). Over het algemeen zijn WZC's het **meest voorstander van participatie (adviserend) door cliënten**. Dit zie je in het

gekende positie voor woonzorgcentra. Opvallend is dat WZC's **geen voorstander zijn van de klassieke representatieve democratie**, waarin alle beslissingsmacht bij de Vlaamse Overheid ligt. De besluitvormingsmodellen binnen het type dat alle burgers laat participeren worden ook niet met open armen ontvangen: WZC's scoren alle **opties waar burgers inspraak hebben redelijk laag**. Beslissende modellen, waar bewoners of burgers beslissingen zouden nemen over het kwaliteitsbeleid, worden telkens lager gescoord dan de opties waar enkel advies wordt gegeven door cliënten of burgers. Deze resultaten doen veronderstellen dat het uitbreiden van wie beslissingsmacht heeft in het besluitvormingsproces nadelig wordt bevonden door WZC's.

Figuur 1: gemiddelde score per besluitvormingsmodel (N=209)

Om bovenstaande resultaten te verklaren, gingen we ervan uit dat de mate waarin een publieke dienstverlener *publiek* is een invloed heeft op zijn houding tegenover verschillende besluitvormingsmodellen. Doorgaans wordt ervan uitgegaan dat de mate waarin een organisatie *publiek* is af te leiden valt uit de juridische status van organisaties (publiek, BVBA, vzw, NV etc.). WZC's in Vlaanderen hebben een variatie aan deze juridische statussen; de sector bestaat uit zowel commerciële (bv. een NV), non-profit (bv. een vzw) als publieke organisaties. Bijkomend kunnen we verwachten dat er verschillen zijn in hoe *publiek* of *privaat* de organisaties zichzelf zien. We bevroegen in onze survey verschillende zaken die een WZC meer of minder *publiek* maken, los van haar juridische status. Een dienstverlener is meer *publiek* als deze zich ziet als dienstverlenend in dienst van de samenleving in plaats van de individuele cliënt, bijdraagt aan waardencreatie, gelijkheid, rechtvaardigheid in de samenleving. Aan de andere kant is een dienstverlener meer *privaat* als deze zich richt op waarden als efficiëntie, competitiviteit, en diensten verleent aan cliënten eerder dan, bij uitbreiding, aan de gemeenschap. Bijvoorbeeld: wordt er gebruik gemaakt van 'managementtools' (SWOT-analyses, benchmarking etc.), welke

Uit onze resultaten blijkt dat we op basis van juridische status geen onderscheid kunnen maken tussen de houding van dienstverleners tegenover de verschillende besluitvormingsmodellen. Wat wel opvalt is dat publieke en commerciële WZC's beide advies van bewoners hoog scoren, ondanks dat ze theoretisch 'uitersten' zijn in de mate waarin ze publiek zijn. Een juridische status vertelt dus redelijk weinig over de attitude van een dienstverlenende organisatie tegenover participatieve besluitvormingsmodellen.

De andere manier van meten van de mate waarin een organisatie publiek is, levert meer duidelijkheid. Zo tonen onze resultaten dat eerder publiek denkende WZC's de voorkeur hebben om burgers te laten participeren. Dit zijn WZC's die zichzelf in dienst zien van de gemeenschap en een duidelijk regelgevend kader van de overheid verwachten. WZC's die eerder privaat 'denken' scoren klassieke representatieve democratie dan weer significant (nog) lager dan andere WZC's, maar scoren participatie van cliënten, met name adviserend, beduidend hoger. Dit zijn WZC's die geloof hechten aan managementtools, en lijken inderdaad cliëntparticipatie te zien als een opportuniteit om hun dienstverlening te optimaliseren.

De trend naar burgerparticipatie in besluitvorming in beleid is gestoeld op dat het vertrouwen zou scheppen bij burgers in de democratie en dat het voor publieke waarden zorgt, zoals gelijkheid, rechtvaardigheid en inclusie. Dit is niet helemaal wat WZC's zoeken in participatie in besluitvorming: voor hen draait het meer om het verbeteren van dienstverlening voor cliënten, waarbij input van cliënten de nodige informatie kan verschaffen.

De behoudsgezinde reflex van WZC's tegenover burgerparticipatie kan verklaard worden door de positie die WZC's, ondanks hun formele verschillen, verkregen hebben binnen de Vlaamse Overheid. Onder dergelijke omstandigheden is het typisch dat organisaties, zoals WZC's, qua organisatiestructuur en -gedrag op elkaar gaan gelijken. De Vlaamse Overheid heeft voor alle types WZC's de subsidies en regelgeving gelijkgetrokken, en WZC's hebben de mogelijkheid om via hun koepelorganisatie input te geven aan de Vlaamse Overheid. De mogelijkheid om expertise te leveren in de Vlaamse Raad, aangevuld met participatie door cliënten, kan de gewenste situatie zijn voor WZC's, aangezien ze zo hun eigen positie behouden en hun diensten kunnen verbeteren.

Belangrijk is dat onze studie wijst op nood aan voorzichtigheid in het betrekken van burgers in besluitvormingsmodellen over publieke dienstverlening, of net het terugschroeven van mogelijkheden voor bijvoorbeeld koepels om input te geven. Wanneer organisaties die het beleid moeten implementeren niet akkoord gaan met hoe het tot stand is gekomen, kan dit tot wrijving leiden. Participatie van dienstverlenende organisaties in beleidsbeslissingen over hun werking blijft met andere woorden een voorwaarde voor succesvolle beleidsimplementatie.

De volledige studie waarop deze nieuwsbrief is gebaseerd zal worden vrijgegeven van zodra ze aanvaard is voor publicatie. Voor meer informatie over de resultaten kan u contact opnemen met Bram Verschuere (bram.verschuere@ugent.be). Neem ook eens een kijkje op onze website (<http://participatievedemocratie.be>) om kennis te maken met ons volledige team, want het

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

R

GASPAR

SOCIALE PSYCHOLOGIE

VAKGROEP BESTUURSKUNDE EN PUBLIEK MANAGEMENT

Copyright © 2024 Universiteit Gent, All rights reserved.

Want to change how you receive these emails?

You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

